

13. Zumbulov izvor čudotvorne vode

Na liniji Vranjska Banja-Bujanovac, preko Tibužda, Aleksandrovca i Ristovca, koja nije duža od 22 kilometra, pa još malo na toj liniji ka Levosoju (za dalje ne znam) ima mnogo izvora kojekakvih mineralnih i toplih voda. U svetu dva najpoznatija su na krajevima te linije: U Vranjskoj banji i Bujanovcu.

U Vranjskoj banji je *Specijalna bolnica za rehabilitaciju*, u kojoj su sva lečenja i terapije na bazi vrele podzemne vode. Podzemne vode koje izbijaju na ovom mestu su od Vranjske banje stvorili banju sa najtoplijom vodom u Evropi. Voda je toliko vrela da ljudi na njoj za pet minuta skuvaju kokošije jaje.

O lečenjima tela i duhova u Vranjskoj Banji postoje i službeni dokumenti i privatne priče. Ja nisam Vranjanac i neću sad da „kopam“ po Internetu da bih vam ovde postavio i više od onoga što bi imalo smisla i osnove, jer za priču o Zumbulovom izvoru uopšte nije važno šta su i kad su tu radili koji Obrenovići i Kara-Djordjevići, a pre i jednih i drugih – Turci. Možda posle njih i Nemci i Bugari, u godinama okupacije Vranja i okoline.

O Bujanovačkoj banji, koja je vekovima bila sirotinjsko lečilište u kaljugama toplog blata, mulja i vode na onom mestu na kom je sada medicinski stacionar, znam i neke bajkovite priče, u koje verujem, jer se i meni tamo desio oporavak.

Priča se da je u davna vremena konj jednog zemljoradnika povredio nogu. Gazda beše sažaljiv čovek pa ne ubije konja, nego ga pusti da ide gde hoće, pa šta mu bude. Konj naidje slučajno na bujanovačko blato, ili ode u njega po nekom

osećaju; ne može se reći ni jedno ni drugo kao sigurno. Posle nekog vremena konj se vrati u svoje dvorište zdrav. Ljudi koji su povredjenog konja vidjali u onom blatu, rekli gazdi gde je njegov konj ležao i svima postane jasno da je blato lekovito.

Ja nisam povredio nogu, ali sam povredio ruku.

Samo tronedeljnim preteranim vežbanjem gitare u leto 1980. sam pokvario svoju desnu ruku ispod lakta za ceo svoj život. Onda sam u septembru posle tog nestručno izvedenog vežbanja otišao u Novi Sad na onaj Jazz-festival, valjda drugi po redu tamo, i – posle nekoliko nedelja me je počela jako boleti desna ruka ispod lakta.

Već 1983. mi je Mikica plela od debele vune nešto kao podlakticu i samo sa tom podlakticom sam mogao dalje uzeti da sviram i vežbam gitaru. Sada, evo poslo trideset godina koristim ove štitnike za laktove koje koriste odbojkaši i rukometaši. Da li je kod mene pokvaren tzv. radijalni, ulnarni ili onaj treći nerv, neću ni to sad da tražim u „Anatomiji“ ili na Internetu. Uglavnom, tada sam u Vranjskoj bolnici čuo od specijaliste neurologa da postoje tri nerva i da nije istina da se nervno tkivo ne može regenerisati. Ja sad njemu, ne sećam se kako se zove, poručujem da nije istina da se nervno tkivo može regenerisati: Ja sam onda svoju ruku pokvario i po priridi moga tela ništa se nije popravilo ni do danas. Jedino je moguće da bi mi voda Bujanovačke banje boljku sasvim otklonila, ali ja to nisam stigao da doživim.

Tada sam radio u kotlarnici kuhinje u kasarni Južnomoravskih brigada u Vranju. Kad bi bolovi postali nesnošljivi punio bih veliku šerpu od 30-40 litara vrućom vodom na tri četvrtine njene zapremine, ubacio oko kilogram soli i u tom držao svoju podlakticu. Nisam štetio ni

Jugoslovenskoj narodnoj armiji ni jugoslovenskim narodima i narodnostima, jer sam so uzimao iz džakova soli koje je kotlarnica dobijala za omekšavanje vode, koja bi preko omekšivača bivala puštana u deo kotla u kom stoji voda za proizvodnju pare; pa bih vodu iz šerpe sipao posle u omekšivač Ali od tog mog samolečenja nije meni bivalo vajde.

Onda mi je neko bio rekao da odem u Bujanovačko blato, u kom su se još mogli i na divlje u terapijske i relaksacione svrhe umakati i mazati domaći ljudi i došljaci.

Postojao je na livadi bio i neki izvod za vodu koju su ljudi koristili za piće. Meni je to sve izgledalo prljavo i rešio sam da platim kartu i udjem u već moderno izgrađen bazen; sa kabinama, fontanom na sredini bazena i tako nekim nuzprostorijama.

Dok sam u vrućoj vodi uživao posavetovao me je jedan čovek da za prvi put nije dobro da ostanem u njoj duže od 20 minuta. A i inače ne duže od pola sata. Jer je voda „jaka“. Ja sam „za svaki slučaj“ ostao u vodi ceo sat. Nisam mogao pretpostaviti da mi može nauditi boravak u njoj. Tek – sledeće noći sam „goreo“ kao užarena cigla. Nisam mogao da spavam, ali me nije ni bolela ruka. I putovao sam tada cele nedelje dana u Bujanovac. Ni nekoliko godina posle me nije ruka bolela. I danas samo malo ako bih baš dan za danom i dugo vežbao sviranje na gitari. Posle sam otišao iz Srbije, a sad mi više i nije važno da postignem nešto kao gitarista; a postalo mi je glupo da svakodnevno vežbam na gitari iste stvari. Mom egu više ne treba nikakav uspeh u muzici; odnosno počeo sam se baviti pametnijim stvarima.

Pre neke nedelje mi je prijatelj Agim rekao da u selu Žužuljice kod Bujanovca postoje dva izvora mineralne vode.

Jedan je na privatnom posedu, a jedan na seoskom. Zatim u Bujanovcu kod Željezničke stanice, prema Žbevcu, onda kod Bujanovačkog jezera. U Levosoju je na privatnom posedu, ali vlasnici dozvoljavaju svima da zahvataju vodu. Kum Janja me je jednom poveo sa sobom do izvora „mineralne“ vode kod (vranjanskog) Aleksandrovačkog jezera. Mirjana mi je pomenula jedno baba-Janjino kladenče prema Svetom Iliji.

I tako, to je teren sa mnogo izvora mineralnih voda različitih mineralnih sastava, različitih temperatura na izvorima, koje lekovitih, koje pitkih, koje otrovnih i „teških“ štetnih.

Jorgovanka je rođena 1950. u Topličkoj dolini. Udala se za jednog Sremca i sa njim, u jesen iste godine u kojoj su se venčali, 1969-te, stigla u Vranje. Posle dvadeset godina njihovog braka njen čovek je otišao u inostranstvo „na kratko vreme“ i – više se nije vratio. Za dvadeset tri godine njegovog boravka izvan Srbije bio je u Srbiji samo tri puta do oktobra 1990. i tri puta posle avgusta 2004. Znači da četrnaest godina nije dolazio njoj u Vranje. Kako je ona to živela, proživela i preživela – zna ona, tek kad je sasvim digla ruke od njega bilo je već kasno da osniva novo domaćinstvo sa novim čovekom.

Nije da nije imala nijednog, ali tako je došlo dotle ili donde da sad kao penzionerka živi sama. U godinama ovog veka se već dobro zainteresovala za duhovno-duševne slojeve ljudskog bića i takozvanu bio-hranu. I krajem prošlog veka je odlazila redovno u crkvu Svete trojice, nedeljom i verskim praznicima, a u godinama ovog veka odlazi u malu crkvu na Šapranačkom groblju.

Kako je došla u kontakt sa Zumbulom – ne znam, tek on je njoj dozvolio da obradjuje njegovu baštu u selu Kromidovo.

Kromidovo leži uz put Tibužde-Barelić, ali na južnoj strani brda paralelnog sa ovim po čijem grebenu se razvija put ka Bareliću.

Ta traka Tibužde-Barelić je na pravcu zapad-istok. A Kromidovo je baš na sredini tog puta, gledano na sever, ali, kako napisah, tek preko udoline kojom takodje ide jedan lošiji put od Tibužda. Sve to znači da je Kromidovo prostrto na liniji sever-jug.

Zumbul je rođen krajem dvadesetih godina prošlog veka. S njegovih pozicija u životu Jorgovanka je za njega devojka. Nije da ga ona smatra starcem i da neće ništa s njim telesno, ali on je za žene postao nezainteresvan. Kad sam je pitao: „Zašto ti onda daje svoju zemlju na korišćenje, kad mu nije ni do poljoprivrednih proizvoda ni do seksa?“

„Kaže da mu je bolje ovako nego da samuje.“

Ja nju nisam pitao da li je pokušavala i da li i dalje pokušava da mu ga digne, niti da li on uopšte zna da muškarac može neku ženu rasteretiti i prstima i jezikom, tj. da li je njegova filozofija takva da seksualni život shvata ne samo ugravanjem organa u organku, nego i ljubljenjem i milovanjem. Medjutim, kad ja sebe stavim na njegovo mesto, onda priznam da je muškarcu lako da liže i miluje mladu ženu. A Jorgovanka nije mlada samim tim što je od njega mnogo mladja.

Za Jorgovankin puni odnos i priču sa Zumbulom je važno napomenuti da on nema nikog u bliskom srodstvu osim jedne sestričine.

Zumbul je u svom radnom veku bio referent za radne odnose u ATP Jedinstvo iz Vranja. U Vranju ima stan i nije uvek u Kromidovu. U Kromidovo dolazi svojim malim automobilom. Jorgovanka dolazi u Kromidovo uglavnom s

njim, ali se desi da nekad, kad je lepo vreme, dodje i sama; biciklom.

Zumbul u Kromidovu boravi obavezno u mesecima kad kojekakve trave cvetaju i zriju, jer je Zumbul – travar! Ima neku svoju kombinaciju biljnih ekstrakata za lečenje bolesti štitne žlezde.

Na padini sela i na onoj prema Vranjskoj banji skuplja trave, cedi šta mu kad i kako treba, meša u karamel-smesu, od koje formira bonbone, pakuje ih i šalje na adrese vernih pacijenata. Taj njegov posao donosi njemu dobre novce. Medjutim, u Vranju i okolini ga kao lekara-travara ne zarezuju baš naročito.

Zumbul je zaboravan i jednom se začudio kad mu je Jorgovanka izrecitovala sastojke i proces pravljenja njegovih bonbona.

„Je l' uzimaš ovo?“ - pitala ga je za tamo neku travu.

„Da.“ - odgovorio joj je Zumbul.

„A uzimaš i ovo?“ - pitala ga je za neku drugu travu.

„Da. Ali otkud znaš šta ubacujem u bombone?“

„Gledam i pamtim.“

„E, jesi opasna!“ - odgovorio je tada Zumbul. I nije se uplašio da će ona njegov recept zloupotrebljavati; u njenu dobronamernost i poštenje u odnosima sa ljudima nije niko nikad sumnjao. Možda je mrze intriganti i pokvarenjaci kad im kaže da jesu to što jesu, ali za nju se zna da nikom nije nikad učinila ništa na žao.

E sad kako zaboravni Zumbul ne zaboravlja recept za spravljanje njegovog leka i da li zaboravlja i to da Jorgovanka njegov recept zna, pa se i ne brine što ga zna – takodje nije važno za njihov odnos.

On je u Vranju zimi i onda kad mora da ode tamo, a ona je u Kromidovu kad treba da nešto okopa i pomogne mu oko pravljenja njegovih bonbona. Tako mi bar kaže. Da li ona posećuje njega i u njegovom stanu u Vranju – nisam ju ni pitao, jer to nikom nije važno, nego njima dvoma.

Kad sam naumio da vam ispričam ovu priču pomislio sam da prvo odem u Kromidovo i tačno za vas notiram sve geografsko-katastarske činjenice, ali je stvar već postala toliko poznata da je moguće da ste vi već bili tamo, upoznali selo i okolinu i, naravno, posetili i Zumbulov izvor čudotvorne vode. Oni koji još nisu bili tamo imaju na raspolaganju sajt „Google Earth“, da pogledaju teren „iz satelita“: Ukucajte samo „Kromidovo Serbien“ i birajte koje Kromidovo hoćete da gledate odgore; jer ih postoji nekoliko u Srbiji.

Jorgovanka je obradjivala Zumbulovu baštu iza njegove kuće i njegovu njivu uz zapadnu jarugu seoskog atara. Pomagala je seljanima u njihovim baštovanskim radovima i učila kad se i kako šta na baštama radi; Na neki način se tu već odomaćila.

Zumbulova razmišljanja i planove sa imanjem u Kromidovu ona ne zna, ali nema nikakvu iluziju da će Zumbul to imanje ostaviti njoj u nasleđe. Nada se samo da će joj onaj njen slepac, pečalbar koji je za dvadeset i tri godine došao kući samo šest puta, poslati neke novce na vreme da kupi neku zemlju pre nego što Zumbul umre; tj. pre nego što ju Zumbulova sestričina otera sa nasledjenog imanja. Pečalbar joj poručuje:

„Koji će ti krasni zemlja? Sedi mirna i ne fantaziraj.“

Ali ona kad podje na spavanje, ili kad se smesti u crkvi na Šapranačkom groblju izgovori nekoliko puta u sebi: „Gospode Bože, daj mi nekako neku zemlju da bude moja.“ Nije ona taj karakter da mora imati u svom posedu zemlju, ali ne voli da joj Zumbul odredjuje šta će i koliko sejati. Nema ona veliku brigu o tome šta će ona dalje jesti i koliko će dalje živeti, ali ona ima dve ćerke i šest unučadi; od svake ćerke po tri. Voli svoje ćerke i želi da im pomogne u podizanju zdrave dece; zdravom hranom.

Pre dve godine na dan Ognjene Marije Jorgovanka je otišla ka jarugi iza Zumbulove njive da bere kantarion za Zumbulove lekove. Onda joj je nešto palo na glavu. U levoju ruci je držala buket cvetova kantariona, a desnom počela da istražuje šta je to palo na njenu kosu i – ostalo na njenoj glavi. Već joj je sve postalo zabrinjavajuće kad je osetila da se tečnost sliva na njeno čelo i da smrdi. I kad je shvatila o čemu se radi podigla je oči ka nebu; da vidi koji se to zmaj rasteretio na njenu glavu. Ili, u najmanju ruku, orlušina. Jer ovoliko izmeta na njenu glavu nije moglo pasti od goluba ili od neke kao golub male ptice.

Medjutim na čisto plavom nebu nije bilo ni neke tačke za koju bi mogla pomisliti da je neka ptica na velikoj visini. Ništa na nebu, a ovoliko izmeta na glavi? Sad je krenula dole na jarugu da vidi da li negde ima malo kišnice; da opere kosu.

„Samo kad bih oprala glavu toliko da mi „pošiljkaš ne smrdi toliko da bih morala da idem gore u kuću pa da opet silazim ovamo. Hm, ljudi kažu da ptičiji izmet na glavi najavljuje dobitak.“ – mislila je silazeći u jarugu.

Vidjala je na dnu kanala vodu i u kasno proleće, ali leti još nikad. Sad ju je pored pošiljke s neba začudilo i to da je u

kamenom koritu na dnu kanala stajala čista voda. Voda se prelivala preko najnižeg kamena i posle toka od nekih desetak metara uticala u neki procep pod korenom jedne ive. Pogledala je da nema neke zmije na kamenju i prišla koritu. Stojeći ispred najnižeg zida korita sagla se na njegovu visinu i vodom koja je preticala prala dugo svoju kosu. Voda je bila mlaka. Sigurno ne od kamena i toplote sunca, jer se moglo jasno primetiti da stalno dotiče nova. To je značilo da dolazi topla iz zemlje.

Kad je potpuno postala zadovoljna situacijom na svojoj glavi, tj. sasvim sigurna da ni čestica ptičijeg izmeta više nije mogla biti nadjena u njenoj kosi, skinula je sa sebe odeću i ušla u vodu; da spere znoj i prašinu sa sebe. Malo se osećala nesigurno jer je mogao neko naići kroz Zumbulov šumarak, kao i ona što je dovdle došla. Pošto tako iz kamenog korita nije mogla videti put na dolini između dva brda, računala je da niko ne može nju odande videti. U vodi se počela osećati tako lakom i srećnom da je smetnula s uma potrebu za oprezom. Neki minut zatim nije ni imala snage da sebi prekine to uživanje. Shvatila je odmah da je taj osećaj prijatne malaksalosti izazvan osvežavajućom toplinom vode, mada bi na onaj predzadnji dan jula bio smisleniji govor o svežini koju može dati hladna voda; da je hladna. Ali je ovde sve bilo neobično. Dok je uživala u tom kamenom koritu shvatila je da joj je šaka ptičijeg izmeta zaista poslata kao poklon; da bi tražila neku vodu da se opere i nabasala na ovu za koju nije ni znala da tu izvire.

„A možda izvire tek od skoro, jer za nju ne zna ni Zumbul?“
Kad je stigla u Zumbulovu kuću osetila se pospanom i legla je na stari gvozdeni krevet.

Počela je osećati ujede hiljade mrava i unutar stegnutih pesnica, te ih ne bi osećala po ostaloj svojoj koži. Gledala je svoje gole ruke i videla da su samo lako rumene i da se koža na nadlakticama zateže kao da se satima bavila body-buildingom. Isti osećaj je imala i pod brushalterom i u butinama. Da bi mogla lakše disati ustala je da skinе prsluče i majicu. Gledala je svoje sise i nije mogla da veruje: izgledale su kao da se malopre porodila i da su pune mleka da prvi put podoji bebu. Stisnula ih je jako i – mleko nije poteklo. Samo je osetila bol od preteranog stiska. Sebi je izgledala tako lepe kože i mirisa mladosti da je morala uzeti jednu varjaču sa stola i lako se udariti po temenu, da bi proverila da je budna, a ne da sanja. Gledala je svoje ruke, stomak, grudi i bojala se da ode do ogledala da pogleda svoje lice. Sad bi se ipak rastužila kad bi utvrdila da se ovakva promena nije desila i njenom licu. Opipavala je prstima kožu na svom vratu i pod svojom bradom; nije mogla osetiti mlohavе kese, nego samo glatku kožu; isti onaj osećaj koji ima kad kupa svoju devetogodišnju unuku. Nije gledala ni na sat ni na Sunce, jer je shvatila da nema ni snage ni hrabrosti da ovakva krene biciklom u Vranje. Nije znala u kom momentu će prestati ovo čudno menjanje njenog izgleda, a htela je da ovde u samoći još uživa osećaj mladosti.

„Eh, kako je to moćan osećaj imati iskustvo, a izgledati mlad.“

Uhvatila je sebe u razmišljanju na koju bi cenu pristala da ovo potraje. Onda je razmišljala o tome da je malo i nezgodno da sidje u grad tako mladolika. Razočarala bi i sebe i sve koji bi je ovakvu videli kad bi se njena koža opet opustila i zbabosala.

„Da li da ostanem ovde doklegod ovo traje?“

A koliko dugo će trajati?

Sigurno je to od one vode u kojoj sam se danas prala. Kako da ne kažem odakle promena na meni, a kako da kažem?

Mogu li lako preživeti da ova čarolija prestane?“

Nije mogla da se prepusti snu. Neprestano se skidala gola, posmatrala svoje telo, oblačila se i opet skidala, posmatrala,

...

Onda se jednog momenta usudila da pridje ogledalu i pogleda svoje lice. Imala je snage samo da glasno kaže:

„Bože, zašto mi ovo radiš?“

Osećala je da je to ipak velika kazna pokazati nekom ovako nešto pa mu to uzeti. Onaj izgled koji je imala kad je otišla da bere kantaron je izgled koji je nastajao oko trideset godina. Ovakva kakvu sebe vidi sada u ogledalu je ona koje se seća sebe kao žene od trideset pet.

Sutradan ujutro je odmah sklonila bicikl u podrum i sedela u Zumbulovoj kućici, pazeći da neko od seljana ne otkrije da je tu; da ju ne bi pozivao da ide na njivu; pošto je to ona obično sama od njih tražila; da bi učila baštovanstvo u praksi.

Nije imala hrabrosti da izađe pred ljudsko biće koje ju poznaje, mada joj je jasno da će morati da krene u grad kad joj nestane hrane. Ovde nisu ni ona ni Zumbul imali neke zalihe. Pogotovo ne leti, jer u kući nije bilo hladnjaka. Zumbul bi svoje „bombone“ protiv bolesti štitne žlezde nosio odmah u Vranje i tamo ih lagerovao.

Jela je jabuke petrovače i paradajz. Novaca je imala kod sebe i mogla je da udje u bilo koju kuću da kupi sir, sveža jaja i hleb. Ovde ima maslinovog ulja koje Zumbul koristi da u njega potapa cvetove kantariona.

Na dan Svetog Ilije je još bila u selu. Vručina je bila velika. Svi seljani koji su mogli da hodaju su otišli u Vranjsku banju na seosku slavu i zabavu. Jorgovanka je znala da ono malo starih koji su u selu sede u kućama, da bi se zaštitili od vreline koja je napolju ispijala svežinu i biljnom i životinjskom svetu.

Na svetog Iliju je rođendan prvog deteta njene mladje ćerke, pa je hvalila situaciju da je porodica njene mladje ćerke cela u Grčkoj na letovanju; inače Jorgovanki ne bi bilo izgovora, tj. morala bi da putuje u Vranje.

Čarolija se videla i sledećeg jutra. Odlučila je da vidi da li je ona voda još tamo. Krenula je kroz selo saginjući se oko bilo kog žbuna i ka bilo kojoj travi, kad bi videla da na vidokrugu ima nekog od ljudi. Ipak je nisu svih dvesta seljana potpuno poznavali da bi započinjali razgovor. Na jednoj stazi je ipak sreća dve devojčice.

„Dobar dan deco.“ - pozdravila ih je.

Obe su joj odgovorile sa „Dobar dan.“ a kad su se mimoišle starija je viknula pitanje: „Ti li si Vankina ćerka?“

Jorgovanka ju je pitala: „Da li ličim na Vanku?“

„Sto posto.“ - odgovorila je još sasvim ozbiljno devojčica.

„Pa onda sam Vankina.“

Jorgovanka je s olakšanjem shvatila da može proći i kao ćerka sebe same, a da se ljudi mnogo ne zapitkuju o njenom izgledu.

Kod vode u jarugi je skinula odeću, složila ju na najvišnji kamen i na nju spustila dvogled. Uglavnom ga je uvek nosila sa sobom kad je bila u selu. A sad ne može da prežali što ga nije ponela i pre nekoliko dana; da osmotri nebo i vidi da li

je ono sranje zaista palo od neke ptičurine, iz neke zemaljske letilice ili letećeg tanjira; iz brzog voza sigurno nije. Dvogled joj je jednom doneo njen gurbetdžija.

Voda joj je opet inicirala strujanja i bockanja po celoj koži i potkožno. Posle nekog vremena se osetila pre malaksalo nego okrepljujuće, pa je zaključila da je pamtnije da ne pretera u trudu da joj se koža ne opusti onako kako je to bila pre podneva na dan Ognjene Marije.

U kuću se vratila vrludajući kroz sve moguće šibljake i pod svim mogućim uglovima prema usputnim kućama krumidovskim; samo da ju još niko ne vidi, jer bez cele istine nije sposobna da objasni promenu na sebi. Ipak je bolje da ovakva prvo sretne Zumbula pa da njemu skrene pažnju da u jarugi postoji voda za koju ni on, a verovatno ni niko drugi ne zna. Medjutim, još nije spremna ni pred njega da stane.

Zumbul je u selo krenuo četvrtog avgusta odmah posle ručka. Jorgovanka je iz kuće videla da se penje ka selu i počela polako da se sprema da beži. A onda je shvatila da to nije rešenje:

„Ne mogu stalno bežati.“ - i ostala.

Kad je Zumbul stigao pred kuću izašla je na verandu i stala bez reči. Zumbul se zbunio i ukočio na mestu. Počeo se ponašati besmisleno.

Okrenuo je nakoliko puta pogled levo-desno, crveneo u licu kao djak pred lepom učiteljicom. Smeten je uspeo da je pita:

„Koja si sad pa ti?“

„Vankina ćerka.“ - rekla mu je Jorgovanka.

Zumbul je tu pokazao da mu mozak još radi:

„Vanka nema tri ćerke.“

Već na verandi je shvatio o čemu se radi, iako nije mogao ni pomisliti kako je došlo do toga. Tek rekao je nasmešenoj Jorgovanki:

„Ko je videja tvoji zubi može te samo po njima prepoznati. Šta se desilo?“

„Čudo.“

„Kako?“

„Pa ko zna kako se i zašto čuda događaju? Eto. Čudo.“

„Neverovatno.“

Seo je na tronožac sa kog bi klasirao trave i čudio se.

„Je l' te videja neko takvu?“

Jorgovanka: „Jesu neka deca i poverovali su da sam Vankina ćerka. Ustvari devojčica me je pitala to, a ja sam morala da je slažem. Ustvari, nisam je mnogo ni slagala. Samo sam joj rekla da sam Vankina.“

Zumbul: „Kako se to desilo?“

Jorgovanka: „Zini da ti kažem.“ - odlučila je da mu ne otkrije odmah sve detalje. Dok ne vidi dokle će ovo da traje i kako će da se završi.

Zumbul: „Nećeš da kažeš?“

Jorgovanka: „Kaži ti meni kako se čuda dešavaju pa ću ja onda tebi.“

Zumbul ju je gledao, mudrovao nešto, klimao glavom i ponavljao:

„Neverovatno. Neverovatno. Od babe devojka da bidne?“

Uveče nije hteo da putuju u Vranje, nego da spavaju u Krumidovu.

„Misliš da će ti se ukrutiti?“

„Moglo bi da bidne.“

„Da ti se ne sloša nešto, pa ja da budem kriva? Znaš da starci umiru na devojkama.“

„Pa i da umrem na tebi takvoj – neka.“

Jorgovanka: „Na devojkama bi moglo da bude, a na babu neće.“

Zumbul: „Zar to nije normalno? Kako hoćeš. Neće te molim.“

Jorgovanka: „Hoću kući jer sam ovde jedanaest dana i deset noći.“

Ćutali su dok su se vozili ka Vranju.

Pred zgradom u kojoj ona stanuje on ju je pitao:

„Hoćeš li još dolaziti u Kromidovo“

„Još radije nego pre.“ - odgovorila mu je. Na njegovom licu se videlo olakšanje.

Znala je da zbog one vode mora ići tamo. Tokom vožnje od Kromidova dovde mislila je da bi bilo lepo kad bi se i on, u onoj vodi podmladio. Ali, ako mu otkrije tajnu tek onda joj neće zemlju ni prodati, a kamoli dati.

„Svi muškarcima su kurvari, a on sasvim sigurno. Ako bi se podmladio ne bi me dugo gledao: Imao bi izvor čudotvorne vode i izgled mladog čoveka. Dok se ne okupa u onoj vodi ne mogu znati da li ona vraća i potenciju ili samo zateže kožu. A šta će biti, ako ova promena na meni ostane trajna, je jedna stvar, a sasvim druga ako se pročuje kako ona voda deluje. Sačuvaj me Bože!“

Već u krevetu u svom stanu je sabrala da je moguće da ono korito s vodom, u kojoj se podmladila i ne pripada Zumbulu. Tj. da i nije na lukovskom ataru, nego da je na državnoj zemlji.

Jorgovankin Pečalbar (da ga sad ovde ne imenujem po krštenici mu) se mnogima činio bezveznjak i zamlata, ali njoj i njegovim prijateljima i poznanicima – ne. Kad je onog šestog puta bio u Vranju razgovarali su mirnije nego ikad u zadnjih 10 godina (telefonom ili direktno). Ne sećam se da li je Radovan Karadžić tad već bio predat Medjunarodnim sudu u Hagu, ali je Jorgovanka tog septembra 2008. pokazala svom bivšem drugaru srpske nedeljnike i mesečnike iz oblasti zdrave hrane, zdravog življenja, ezoterije i stvari iz takozvane metafizike. Sa posebnim izrazom oduševljenja i članke iz opusa Davida Dabića.

Pečalbar joj nije hteo kvariti volju i zanimaciju, ali mu je opet bilo žao da ju ostavi u slepilu. Tj. za pet minuta joj je objasnio šta konkretno David Dabić baljezga i kako je David Dabić pokazatelj ili opšteg neznanja u Srbiji ili pokvarenosti redakcija tih časopisa; koja se ispoljava time što umnožavaju i prodaju ezoterički otpad srpskoj populaciji, koja se interesuje za fine stvari čovekovog bića.

Jeste da svi koji se oduševljavaju takvim časopisima nisu ni u ezo-zabavištima, ali i da neko zna da narodu kaže šta je i kako je – ne bi bilo velikog posla. Takve se stvari objasne u jednoj svesci i – gotovo. A ovako: svakog meseca ezoterijski izmet u novom pakovanju i – narod kupuje. To samo opet pokazuje da je mnogima isplativije da je narod neuk.

Od tog njihovog razgovora Jorgovanka je stekla potpuno poverenje u znanje njega, svog bivšeg supruga. Čak ga je pitala da joj pogleda u budućnost i šanse sa jednim koji joj je tada predlagao da sklope brak.

Sad u ovom stanju velike promene u njenom životu pozvala ga je telefonom. Ona tako pozove, a on vidi njeno ime na displayu i ne podigne slušalicu, nego sačeka da ona prekine sa pozivanjem, pa pozove odande; Njemu to ne dodje skupo kao njoj iz Srbije.

Tad joj je rekao da će se smisao cele stvari pokazati tek ako se ne krije. Ali da još nikom ne govori o pretpostavkama da se ona podmladila delovanjem one vode u jarugi, nego da čeka da vidi i promene u ljudima u odnosu na nju,

Jorgovanku.

„Vanka, to će ti sve izaći na veliko dobro. Samo živi kao i pre. Nemoj se uzbuđivati, idi gde si i pre išla; radi štio si i pre radila.“

Jorgovanka mu je pred kraj razgovora rekla:

„Kad bi me sad video ti bi se vratio kući.“

„Ja sam otišao kad si ti bila sveža. A što se u Srbiju nisam vratio nema veze ni s tobom ni samnom, nego s belosvetkom politikom na duge staze.“

I da vam sad ne pričam o svim pojedinačnim reakcijama Vankinih poznanika na nju u novom izdanju, tek aktivirali su se i neki muški poznanici kao udvarači; koji diskretno koji jasno i otvoreno, kao komšija Bora na primer:

„Vanke, mori, `će izadješ s` s mene na večeru u motel?“

„Ma, Boro, će se istrošiš ni za šta.“

„Ma, neće mi je žao. Da dojdem po tebe kad se smrkne? A?“
„Nemoj, Boro. Moram ujutro rano u Kromidovo da počupam pasulj dok je rosa.“

„Ih, bre, Vanke, svaku subotu mož` da kupiš pasulj na pijacu.“

„Na pijaci kupujem samo ono što moram, a pasulj neću morati sve do iduće godine u ovo vreme.“

I udaljila se od Bore. Šta vredi pričati mu da seljaci na njivi kažu: „Ovde sejem za moju kuću, a ovde sejem za pijacu.“ - pa na onoj parceli za kuću djubre stajskim djubrivom, ako uopšte, a na onoj za pijacu ulivaju „hemiju;“ ... da raste i bubri.“

Kad su se ćerka joj i njeni vratili iz Grčke, unuka joj je rekla: „Kako sad da te zovem nanom, kad izgledaš mladje od moje mame?“

Jorgovanka je odlazila u Kromidovo sa Zambulom, ali je u kupatilo u jarugi išla samo kad bi došla sama u selo i bila sigurna da ju niko ne vidi. Vremenom je postala svesna toga da bi tu nastala gužva koju niko ne bi mogao kontrolisati, samo kad bi se čulo da je voda uzrok podmladjivanja.

Celog tog avgusta je glavna tema i medija i čaršije u Vranju bila Jorgovanka. Mnogi su je znali i preko njenog prvog radnog mesta u PKV-u, od prvog radnog dana 1974. na poslovima u Ađustirnici, pa posle na mestu knjigovodje u firmi YUMCO, a i preko njenog prvog čoveka, koji je bio poznata gradska zamlata i konačno preko njene divne dece. Kad se YUMCO srozao proglasio je mnoge starije radnice za tehnološki višak i tako je i ona dokupila radni staž i čekala da ostari; da bi dobijala neku penziju.

Ovo sa njenim radnim mestima je važno da bi se shvatilo kako je veliki vranjanski businessman Miroljub imao broj njenog mobilnog telefonskog aparata:

„Vanka, kakva je to galama oko tebe?“

„Eto, Mire, desilo se nešto čudno.“

„Hoćeš li da dodješ da mi ispričaš o čemu se radi.“

„Drage volje.“ - rekla je Jorgovanka Miroljebu i dogovorila vreme njene posete njegovim radnim prostorijama.

Jorgovanka je u ono vreme posle prestanka rada u Modnoj Konfekciji radila za Miroljuba kao knjigovodja. Sлагali su se dobro, jer je Jorgovanka uživala njegovo potpuno poverenje i kao čovek i kao knjigovodja. Ona se njega nije plašila kao neki poslovni prijatelji i potčinjeni kojima on nije verovao; pa je morao da ih drži pod kontrolom na svaki način.

„Znaš, Vanka, svi poslovni ljudi vole iskrene ortake, a poštene knjigovodje vole pogotovo. I kako da čovek galami na kuće koje mu čuva kuću, a kako da ne galami na lisicu u kokošinjcu ili, ne d' o Bog, na vuka u toru? To što ja na ostale galamim neka tebe ne plaši. Ti si mi kao majka.“

Kad je Miroljub video Vanku zbunio se kao i ono Zumbul, ili svi ostali koji su je podmladjenu videli.

„A zato ta galama po gradu.“

„Pa zar me nisi video na TV Vranje ili u novinama ovako retuširanu?“

„Ma kad ja imam vremena za televiziju i novine?“ - šetao je po birou i čudio se.

„I sve je kao u devojke?“

„Sve. Čak mi je i volja za seksulanim odnosima devojačka.“

Tu su se oboje grohotom nasmejali.

Onda ju je Miroljub pitao:

„Ima li objašnjenja za tu promenu?“

Jorgovanka: „Ima.“

Miroljub: „Mogu li se od tog napraviti novci?“

Jorgovanka: „Ako nabaviš zemljišnu knjigu za vranjansko Kromidovo videli bismo šta je moguće.“

Miroljub: „Ako bismo u svet pustili jedan film sa tobom to bi navuklo mušterije.“

Jorgovanka: „Ako napraviš film samnom ovakvom – ko će poverovati da sam ja pre mesec dana bila baba? A da opet postanem baba pa opet ovako sveža možda je nemoguće. Ustvari ne želim da rizikujem. Možda postoji jednostavniji način da se sa ovim napravi posao. Naprimera da podmladimo neku drugu babu. Ali rekoh ti: da ne upropastimo stvar – nabavi prvo katastarske izvode za sve parcele samo uz zapadnu ivicu kromidovskog atara. Sredina, istok i sever nisu važni. Na jugu je seoski put i za taj deo nam ne trebaju izvodi.“

„Dobro. Treba mi nekoliko dana. Javiću ti čim to dobijem.“

Jorgovanka je znala da ako on ne može napraviti novce u nečem onda niko ne može.

Onda ju je tu negde zvao i Zumbul:

„Vanka, imam si muku s`s moju setričinu. Iska da te više ne puštam na imanje u Kromidovo. `Oće da bude tamo sama.

Tvrđi da si se podmladila u Kromidovu, samo ne zna kako.“

Jorgovanka: „Šta hoćeš da mi kažeš?“

Zumbul: „Da ne odiš u Kromidovo, dok je Stanojka tamo.“

Jorgovanka: „Kako ja da znam kad je ona tamo? A kad otkrije kako sam se ja podmladila onda neće tamo nikog pustiti. Jer je džimrija kao i ti.“

Zumbul: „Nemoj tako, Vanka, ja neću da te izgubim kao prijateljicu i kao saradnicu u baštovanstvu. Sačekaj malo. Možda to deluje samo na tebe, pa će ona da ode.“

Jorgovanka: „Kad će da ode? A da ti se dajem ti bi štitio mene.“

Zumbul: „Ma nije to. Ona je tu tvojih godina. Kad sam joj ispričao da sam te ja prvi tako novu videja, a da si tad bila deset dana u Kromidovo – zaključila je da je to zbog nečeg na mom imanju.“

I Jorgovanka je zaključila da je bolje da pusti Stanojku da misli da je uzrok podmladjivanja na Zumbulovom imanju, nego da luta okolo i nabasa na vodu:

„Pa nije ni glupa ta tvoja Stanojka. Ali šta je i kako – od mene neće čuti. Nikad je u životu nisam srela, a sad se interesuje za tvoje imanje. Tvoja zemlja, tvoja kuća, tvoja sestričina. Ako se ona podmladi onda je to znak i za mnoge druge babe i dedove, a ne samo za nju i mene. Sedite tamo, kopajte i podmladjujte se. Ako udje u brazdu barem je neće kičma boleti. Debeljača.“

Od tada ju Zumbul više nije nijednom pozvao u selo, a sama nije htela tamo da ide.

* * *

Naravno da se Stanojka nije podmladila; da jeste o tome bi se u gradu čulo kao i za Jorgovanku i naravno da gazda Miroljub nije doneo Jorgovanki listove Zemljišne knjige za

Kromidovo, jer se našao u istražnom zatvoru zbog „pranja“ velike sume novaca. O tome se u gradu čulo.

Jorgovanka se posle neke tri, četiri nedelje od poslednjeg kupanja na Zumbulovom izvoru ponovo vratila u izdanje žene od 61-ne godine.

Onda je preko svojih ljudi u Opštini saznala da Zumbulov izvor i nije Zumbulov. Odnosno saznala je da se izvor vode koja ju je podmladila nalazi preko linije atara sela Kromidovo, odnosno da pripada državi Srbiji. Unajmila je taxi, popela se kroz jarugu do vode, obanjala se i – opet podmladila. Pošto je taxi-šofer video Jorgovanku u oba izdanja – i pre nego što se uz jarugu popela i nakon što je sišla na put – saznalo se gde je mesto na kom se Jorgovanka podmladjuje. Jorgovanka nije ni mislila da to od svih krije, samo nije htela to da kaže Stanojki.

Medjutim to saznanje o uzroku podmladjivanje Jorgovanke nije pomoglo Stanojki, Ona je silazila u, zovimo ga i dalje: Zumbulov izvor vode, ali nije doživela promenu izgleda svog lica i tela. Ipak, sve starije žene Krumidova koje su ušle u Zumbulov izvor jesu. Onda je u celom kraju palo odgonetanje zašto se neke stare žene u Zumbulovom izvoru podmlade, a neke ne, dok nekom nije „dunulo“ da izjavi da se podmladjuju samo one koje vole zemlju, odnosno rad na njivama.

Počeli onda ljudi da prate stvari i utvrde da je to istina.

Odmah zatim se radikalno smanjila navala starih gradskih žena, i Ciganki, jer se čulo da na njih Zumbulova voda ne deluje. Mnoge stare žene iz okoline i udaljenih krajeve nisu ni stigle do

Zumbulovog izvora, jer su njihovi imali više interesa da one poumiru, nego da se podmladjuju.

Pošto su vranjanski opštinari shvatili da sve sa Zumbulovom vodom nije bajka počeli su razmišljati onako kako je verovatno razmišljao i gazda-Miroljub, ali nije stigao da otvori posao.

Da bi ceo projekat uspeo vranjanski opštinari su morali napraviti reklamni materijal. Za tu svrhu se odlučilo napraviti film, koji bi bio snimljen tako da se prvo sačeka da Jorgovanka, kao žena sa kojom je sve i počelo, opet padne na izgled žene od 61 godine, da se to dokumentuje kao nesumnjivo, prilaganjem dnevnih novina ili kojekakvih TV- i radio vesti na dan snimanja Jorgovanke kao starije žene, pa da se Jorgovanka kamerom prati do Zumbulovog izvora, u Zumbulovoj vodi takodje snimi sa nekim dnevnim novinama od tog dana, kao i cela transformacija njenog izgleda, odnosno njeno podmladjivanje.

Za taj film je Jorgovanka dobila toliko novaca da je sebi kupila lepu kuću sa tri hektara zemlje. I to u blizini Kromidova; odmah iza brda; u Levoj reci.

Kad je ostala sama prve noći nakon useljenja u svoju kuću u Levoj reci u krevetu je ponavljala doklegod se nije uspavala: „Hvala ti, gospode Bože. Čuo si me i obradovao.“